

Tytyvyllus

*Narratur de quodam demone cui nomen Tituillus in tractatu de universo
(De officio divino male dicto, Annoniem fransicaan 1310-26)*

"I am a poure dyvel and my name ys Tytyvyllus."

Waarom niet een figuur koesteren die ons letters laat vergeten, blunders en doorhalen laat maken, kortom verantwoordelijk is voor alles wat bij ons verkeerd gaat (tenslotte hebben we toch zo iemand nodig, niet?). Zo ongeveer moeten de middeleeuwse kalligrafen gedacht hebben toen dit figuur in hun geest geboren werd.

Copyright Benoit Billion

Ik heb hier wat gegevens over deze patroon-demon (eigenlijk patroonheilige) op het internet verzameld en uit het Duits, Frans en Engels vertaald.

Voor zover ik weet hebben alleen kalligrafen zo'n patroon-demon in plaats van een patroonheilige. Hij werd voor het eerst genoemd in de "Tractatus de Penitentia" van John of Wales rond 1285. Hij moest de monniken aan de zonde van onoplettendheid herinneren.

We vinden hem een kleine eeuw later terug in een preek van Petrus van Palude, patriarch van Jeruzalem waar gezegd wordt "Fragmina psalmodum / Titivillus colligit horum" of te wel vrij vertaald: "Titivillus heeft stukjes van de psalm verzameld". Hij lag in de duisternis van het klooster op de loer om tijdens de diensten foute uitspraak van en verkeerd gezongen teksten te verzamelen. De monniken klaagden dan over kleine problemen bij het lezen en het zingen. Titivillus was reeds aan het werk, maar nog niet geïnteresseerd in de schrijvers. Het was pas in de vijftiende eeuw dat hij zijn aandacht richtte op de scriptoria om te zien wat hij daar zou kunnen doen.

John of Wales vroegste beschrijving in de 13^e eeuw voegt nog een ander feit toe, dat door verscheidene andere manuscripten bevestigd wordt. Door wat Titivillus deed nadat hij een fout zag of ervan hoorde dichtte men hem een soort demonische status toe.

" Quacque die mille/vicibus sarcinat ille ". Vrij vertaald: De demon vond elke dag genoeg fouten om zijn zak wel duizend keer te kunnen vullen. En deze bracht hij dan, volgens de legende, naar de duivel in de onderwereld waar elke zonde een voor een werd opgetekend achter de naam van de monnik die haar bedreven had, om later op de 'Dag des Oordeels' voorgelezen te worden.

Met de grote druk door de opkomst van de universiteiten was er een toenemende vraag naar manuscripten en werden er door de kalligrafen steeds meer fouten gemaakt. Ze gaven dan als excuus ook steeds vaker Titivillus de schuld. Dit geloof in Titivillus duurde nog lang voort want zelfs tegen het einde van de 15^e/begin 16^e eeuw er was nog sprake van hem.

Dus wanneer je op een dag je pen opneemt en aan het kalligraferen gaat en er ontbreekt ineens een letter of de inkt vlekt, kijk dan eens over je schouder... je weet maar nooit of Titivillus daar niet staat.

Bronnen:

<http://www.encre-et-lumiere.com/forum/nos-echanges/titivillus-demon-des-calligraphes>

<http://teatroengalicia.es/bases/textos/>

<http://www.healthsciedit.com/tes-whois.htm>

<http://www.ladydispensersscribery.com/2008/02/26/titivillus-patron-demon-of-writers/>

Marc Drogin, Medieval Calligraphy, Its History and Technique, 1980, Dover Publications, inc., New York. ISBN 0-486-26142-5

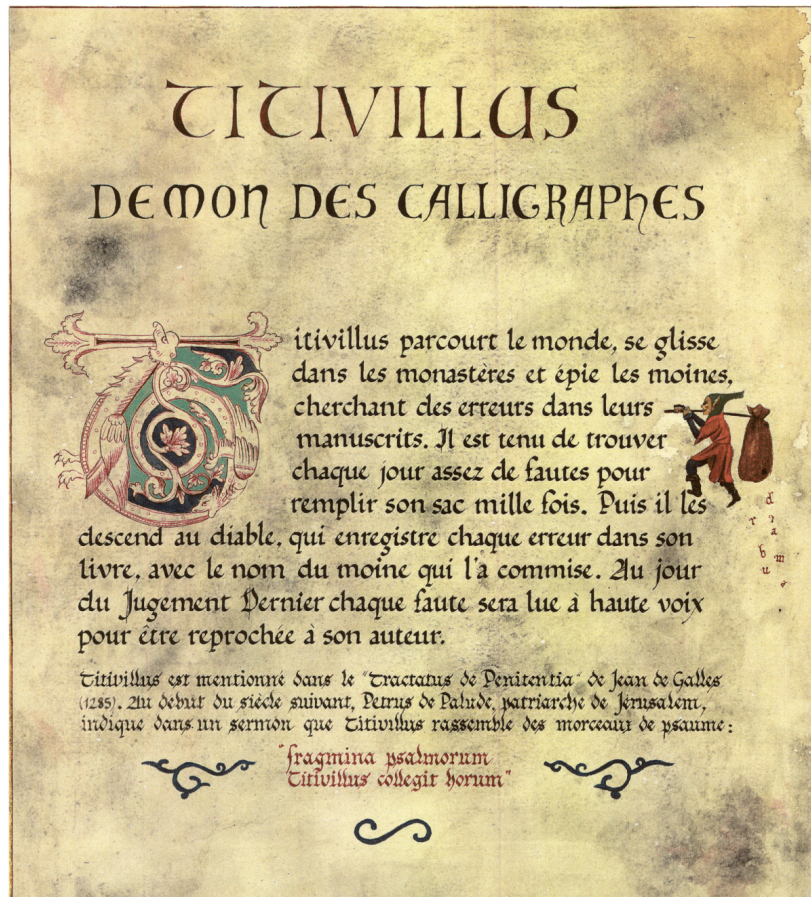
Margaret Jennings, "Titivillus: The Literary Career of the Recording Demon, Studies in Philology 74, no.5 (December 1977).

Met dank aan verschillende bronnen op het internet.

michel r.c. coetsier

michel.coetsier@gmail.com

Okt. 2014.

Copyright Jacqueline Liron

